

HOOFSTUK 3

METODOLOGIESE VERANTWOORDING

3.1 INLEIDING

“Research is an exploration, not a finding” (Clough & Barton, 1995:70). Die doel van die studie is om die aard (unieke styl en voltrekking) van die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid in die sekondêre skoolfase te ondersoek. Om hierdie konstruk slegs teoreties te verken gaan baie van die “wat” vrae, wat bloot beskrywend is, kan beantwoord. Dit is egter by die “hoekom” vrae wat hierdie navorsing wil uitkom. Daar gaan met ander woorde, soos deur Phillips en Pugh (2003: 47) voorgehou, gesoek word na verduidelikings, verwantskappe, verhoudings, vergelykings en moontlik selfs voorspellings. Die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid gaan dus verken word, maar met die doel om die implikasies daarvan vir hul leerproses bloot te lê.

Alhoewel die studie beginsels vanuit die reduksionistiese leerteorie benut, lê die konstruktivistiese leerteorie die grondslag vir hierdie studie (soos uiteengesit in hoofstuk twee). Leer vanuit hierdie perspektief word, aldus Fosnot (1996:2) en Donald (2002: 4-5), beskou as ‘n selfregulerende proses van “worsteling” met die konflik tussen bestaande inhoude en wyses van ken, en nuwe insigte. Die doel van leer is dus om nuwe voorstellings en modelle van betekenisgewing te konstrueer deur middel van diskoerse en debatte binne sosiale aktiwiteite. Hierdie is ‘n teorie oor leer, nie ‘n beskrywing van hoe onderrig moet plaasvind nie. Fosnot (1996: 30) sien leer as ‘n *“interpretive, recursive, building process by active learners interacting with the physical and social world”*.

Alhoewel dit nie 'n teorie oor onderrig is nie, het die konstruktivistiese leerteorie per implikasie as uitkoms 'n radikaal anderse benadering tot onderrig. Binne hierdie teorie bied die onderrig wat die leerders ontvang vir hulle die geleentheid om konkreet, kontekstueel betekenisvolle ervarings op te bou, wat hulle bemagtig om hul eie vrae te stel, hulle eie modelle van leer te konstrueer en hul eie konsepte en strategieë vir leer te ontwikkel. Die klaskamer word dus deur die konstruktivistiese teorie gesien as 'n "mini-samelewing", 'n gemeenskap van leerders betrokke in aktiwiteite, diskoerse en reflekerende aksies waardeur hulle nuwe inhoud en vaardighede bemeester. Die bemagtiging van die leerders om hulself in die leerproses te handhaaf, is dus 'n belangrike doelwit van die onderrig. Die **omgewing** waarin leerders met leergestremdheid hulself bevind (in hierdie studie sluit dit die skool, die gesin, die gemeenskap en die breër samelewing in), is binne die konstruktivistiese leerteorie dus 'n sentrale konstruk en dit dui op die interaksie wat plaasvind tussen die leerders en die totaal van die permanente objekte en persone wat die leerders omring (Fosnot, 1996: 31).

Voortspruitend uit die konstruktivistiese leerteorie, kan daar vanuit 'n sisteem-ekologiese perspektief gevra word: Watter eise stel die unieke aard van die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid aan die skool as 'n deel van die sisteem wat konstruktivisties moet funksioneer? Watter eise word aan al die ander sub-sisteme op mikro-sisteemvlak (huisgesin, gemeenskap) gestel? Hoe beïnvloed die leerbehoefte van die leerders met leergestremdheid die interaksie tussen die onderskeie sub-sisteme in die leerder se omgewing? Hoe raak hierdie leerbehoefte die beginsels en praktyke van leerondersteuning? Wat is die implikasies van die unieke styl van organisasie van leerders met leergestremdheid gevolglik vir 'n beleid en praktyk van Insluitende Onderwys? Die Direkoraat: Inklusiewe Onderwys (Departement van Onderwys, 2002: 11-12) het in 2002 'n nuwe raamwerk voorgestel waarin daar wegbeweeg word van die kategorisering van gestremdhede na 'n benadering waar die fokus geplaas word op die bepaling van die vlak en intensiteit van leerondersteuning wat binne 'n Inklusiewe klaskamer nodig

is. 'n Navorsingsaksie is voorgestel waarbinne die vlak en intensiteit van leerondersteuning inderdaad ondersoek moet word. Die vraag ontstaan na die mate waarin die uitkoms van hierdie studie egter 'n kennisbydrae sou kon maak met betrekking tot die vorm en intensiteit van leerondersteuning vir leerders met leergestremdheid wat huidig nie aan die eise van die hoofstroomklaskamer in die sekondêre skool kan voldoen nie.

Die empiriese wyse waarop die onderhawige studie plaasgevind het, word in hierdie hoofstuk uiteengesit. Sentrale aspekte in die hoofstuk is die navorsingsbenadering en navorsingsontwerp, die navorsingsplan, data-insamelings- en data-analise prosedures en etiese verantwoording van die studie.

3.2 NAVORSINGSBENADERING EN -ONTWERP

Navorsing wat die aard van die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid wil ondersoek, kan nie aan die hand van meting plaasvind nie. Meting, deur middel van toetse, kwantifiseer leerders se prestasie op 'n gegewe tydstip, sonder inagneming van die breër ekosisteem en die dinamiese karakter van die leerhandelinge. Inligting wat dus suiwer langs die weg van meting ingewin word sonder om vanuit 'n sistemiese perspektief alle kontekste en almal betrokke in die opvoeding van die leerder te betrek, is arm aan insigte vir leerondersteuning aan daardie leerder. Bouwer (2005: 50) spreek haar uit teen slegs die gebruik van normgebaseerde toetse en meld dat dit 'n individuele leerder se prestasie vergelyk met dié van die portuurgroep, deur sy/haar posisie te bepaal tussen leerders van 'n "norm" groep van dieselfde ouderdom en graad-vlak. Om hierdie rede is 'n **kwalitatiewe benadering** gevolg om op geïntegreerde, holistiese wyse, binne kontekste, te probeer verstaan wat die invloed van tekorte of 'n unieke styl in organisasie-vaardighede op leer is. Daar is ook tydens die navorsingsproses, binne strategies en begrond gemanipuleerde toestande, verskillende wyses van leerondersteuning

aangebied, om tot ryker begryping van die besondere leerbehoefte te kom.

Guba en Lincoln (Mertens, 1998:161) meld dat die gebruik van 'n paradigma gevorm word deur die oogmerk van die gebruiker om tot begrip te kom van 'n bepaalde fenomeen. De Vos (2002: 43-47) meld verder dat die navorser 'n paradigma moet kies wat sy/haar wêreldbeskouing sal verteenwoordig. Die studie, met 'n kwalitatiewe benadering as epistemologie is geanker in die konstruktivistiese en sosiaal konstruktivistiese paradigmas. Die navorser het in die studie ten doel om tot begryping te kom van die fenomeen: leerders met leergestremdheid se gedrag in terme van hul organisasie-vaardighede. Vanuit 'n **ontologies perspektief** wil die navorser tot begrip kom van die aard van die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid. Ten spyte van verskeie standpunte wat gehuldig word oor die oorsprong van kennis, is hierdie studie se **epistemologiese** vertrek 'n kwalitatiewe benadering, waar leerders met leergestremdheid se organisasie-vaardighede nie beskou gaan word as 'n objektiewe realiteit nie, maar wel as 'n konstruk van die interpretasie van ervaringe deur hulleself sowel as deur ander. Alles wat in hierdie studie bevind en gesê word ten aansien van die verskynsel (organisasie-vaardighede van die leerder met leergestremdheid), erken dus die werking van die bepaalde konteks. Die navorser se **metodologiese** verantwoording sentreer rondom die metodiek wat gevolg gaan word om tot begrip te kom van die aard van die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid.

Die konstruktivistiese paradigmatische beskouing is vir die navorser rigting aanduidend van die wyse waarop leerders met leergestremdheid hul wêreld konstrueer. Hierdie beskouing dui ook onder andere dat leergestremdheid voortspruit uit hul gesteldheid binne 'n bepaalde kognitiewe (neurologiese), sowel as sosiale domein. Die studie hou ook rekening met die feit dat hierdie leerders op heel besondere wyse ook gekonstrueer word deur die sisteme waaraan hulle behoort, dat juis die

faktor van hul unieke organisasie-vaardighede spesifieke terugvoere (kan) ontlok, wat op hul ontwikkeling en leer 'n impak kan hê.

Die navorsing het 'n multimetode werkwyse gevolg en het vertrek vanuit 'n **Etnografiese navorsingsontwerp**. Lutz (Clough & Barton, 1995: 63) definieer etnografie binne 'n opvoedkundige raamwerk as volg:

“Ethnography is a holistic, thick description of the interaction process involving the discovery of important and recurring variables in the society as they relate to one another, under specified conditions and as they affect or produce certain results and outcomes in the society.”

Seale, Gobo, Gubrium en Silverman (2004:218) sluit aan by Lutz se definiëring, maar stel dit dat:

“Ethnographic research does not proceed in a straight line, but in a series of loops, because each step leads the researcher to reflect upon, and even revisit, earlier steps”.

Creswell (De Vos, 2002: 274) meld dat etnografiese studies primêr gebaseer is op deelnemer-observasies (veldwerk) wat die navorser in die veld oor 'n tydperk gemaak het. Alhoewel Delamont (2004: 218) en Goldbart & Hustler (2005: 16) van mening is dat die terme *etnografie*, *deelnemer-observasie* en *veldwerk* in huidige literatuur wisselbaar en dus as sinonieme gebruik word (dus dikwels as 'n metode), word die begrippe vir die doeleindes van hierdie studie onderskei. Etnografie is die gekose navorsingsontwerp, met deelnemer observasies, wat plaasvind tydens veldwerk in die gemanipuleerde leeromgewing, as 'n gekose data-insamelingsprosedure. In hierdie studie is die waarneembare patrone van gedrag van leerders met leergestremdheid in die klas in 'n privaatkool (die bepaalde etnografie) ondersoek deur middel van bepaalde data-insamelingsmetodes. Die navorser het nie net gebruik gemaak van deelnemer-observasies nie, maar onderhoudvoering, en analise van die leerders se toelatingsdata tot die privaatkool, asook 'n analise van hul skriftelike werk (skrifte en toetse) is as data-insamelingsmetodes binne die etnografiese werkwyse geïntegreer.

Goldbart en Hustler (2005: 18) is besorg oor die feit dat navorsers in etnografiese studies inligting ten aansien van die metodiek daarvan beskikbaar stel, maar min inligting bied ten aansien van die voordeel wat die navorsing vir die deelnemers inhou oftewel wat die deelnemers verloor het in die navorsingsproses. Hulle (Goldbart & Hustler, 2005: 19) benadruk ook hoe persoonlik etnografiese studie kan wees en wys daarop dat sekere dimensies, soos die emosionele, 'n groot rol speel in die navorsingsproses. Binne hierdie studie was daar 'n voortdurende reflektoring met betrekking tot die observasies ten aansien van leerhandelinge wat in die klaskamer gemaak is, asook dokumente (skrifte en toetse) van die leerders. Leerondersteuning is as intervensie strategie geïmplementeer ter ondersteuning van die behoeftes van die leerders met leergestremdheid wat tydens die observasies bevind is. Die voordeel wat dit dus vir die deelnemers ingehou het, was waarneembaar as positiewe resultate op die leerondersteuning en sal tydens die data-analise verantwoord word in terme van die insig wat dit bied met betrekking tot hul organisasievaardighede.

Clough en Barton (1995: 71), waarsku dat die gevaar in etnografiese studies daarin bestaan dat navorsers dikwels sien wat hulle wil sien en hulle dus skuldig maak aan eensydige observasie en beskrywing. Om hierdie rede het die navorser met groot omsigtigheid data getrianguleer en gesoek na kontradiksies toe die data vanuit die verskillende data-insamelingsbronne geanaliseer is.

Die studie het ook gebruik gemaak van 'n **aksie-navorsingsontwerp**, deurdat leerondersteuning gebied is as berekende, beplande aksie met 'n bepaalde uitkoms ten doel, as opvolg van die behoeftes wat in die observasies geïdentifiseer is asook tydens die observasie-lesse. Daar is, volgens Kember (2000: 23), verskeie skole of variante van aksie-navorsing. Dit is veral ten aansien van die bevordering van kwaliteit binne die onderwys wat hierdie navorsingsontwerp homself toepaslik bewys het (Kemble, 2000: 23 & Hendricks, 2006: 3). Die hoofdoel van aksie-navorsing is vir praktisyns om ondersoek in te stel na die ontwikkeling en

uitkomst van alternatiewe praktyke en sodoende hul praktyk te verbeter. In hierdie studie se geval was die fokus op leerondersteunende onderrig in die klaskamer-konteks, wat onderwysers, leerders met leergestremdheid en leerinhoud ingesluit het, en wat veral afgestem was op organisasie as faktor. Soos Hendricks (2006: 3) tereg opmerk:

“ In action research, practitioners look systematically at ways to deal with issues they are close to, such as instructional practices, social issues of schooling, collaboration with colleagues, or supervision of staff.”

In aksie-navorsing werk die navorser met die individu (in hierdie studie leerders met leergestremdheid), rondom wie die alledaagse praktyk sentreer. Daar word tydens aksie-navorsing in 'n groot mate staat gemaak op kwalitatiewe navorsingsmetodes, aangesien die navorser geïnteresseerd is in die kontekstuele veranderlikes (ouderdom, geslag, ouerbetrokkenheid, onderwyserbetrokkenheid en, veral, tipes leerbehoefte) wat 'n invloed mag hê op die uitkoms van die intervensie.

Die aksie-navorsingsproses word deur Stenhouse (Hendricks, 2006: 9) beskryf as 'n sistematiese, selfkritiese ondersoek. Binne die fase van hierdie studie waar die aksie-navorsingsontwerp (klaskamerobservasie en die bied van leerondersteuning) funksioneel aangewend is, is die struktuur van Cole en Knowles (Hendricks, 2006:9) benut: **ontwikkeling van 'n fokus** (organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid), **versameling van inligting** (deur middel van die gekose data-insamelingsmetodes met betrekking tot die dinamiese verloop en uitkomst van die intervensies), **analise en refleksie** om sin te maak van die inligting (data vanuit verskillende bronne is geanaliseer) en die **interpretasie** van die navorser (ten slotte gebaseer op hierdie bevindinge). Refleksie het dus 'n belangrike rol gespeel binne hierdie navorsing. Kemble (2000: 27) noem dit **sistematiese bevraging**, met die doel om vertroubare bevindinge te konstrueer en sodoende 'n kennisbydrae te maak (hier, ten aansien van die organisasie-vaardighede in die leer en onderrig van leerders met leergestremdheid).

3.3 NAVORSINGSBEPLANNING

3.3.1 INLEIDING

Die navorser se metodologiese beplanning omvat meer as net die blote seleksie van 'n aantal metodes. Daar kan eerder daarna verwys word as 'n *metodologiese beredenering*. Elke metode is gekies en ontwikkel op grond van die waarde daarvan binne die navorsingsproses as 'n soeke na antwoorde op die navorsingsvraag, dus kan gemotiveer word waarom elk binne hierdie studie gebruik is. Henning (2004: 38) wys tereg op die feit dat die navorsingsontwerp grootliks bepaal word deur die dominante navorsingsmetodes wat gebruik word. Op hul beurt word die data-insamelingsmetodes weer bepaal deur die aard van die besondere inligting en kennis wat verlang word.

Die navorsing in hierdie studie het begin met die skep van 'n gemanipuleerde konteks van leerondersteuning vir leerders met leergestremdheid in die sekondêre skoolfase (graad 8-12), wat hulself in die hoofstroomklaskamer vasgelope bevind het. Hierdie gemanipuleerde konteks is gebruik as data-insamelingsbasis vir die navorsing. Voordat die metodiek van die navorsing uiteengesit word, is dit nodig om kortliks 'n uiteensetting van die gemanipuleerde data-konteks te gee.

3.3.2 GEMANIPULEERDE DATA-KONTEKS

In praktyk het die navorser (wat hoofsaaklik spesialiseer in ortodidaktiek) 'n doodloopstraat bereik ten aansien van leerondersteuning aan leerders met leergestremdheid in die hoofstroom in die sekondêre skoolfase. Die leerders voldoen, ten spyte van intervensies en leerondersteuning vanuit verskillende dissiplines oor hulle skoolloopbaan heen (Arbeidsterapie, Spraakterapie, Neurologie, Ortodidaktiek), nie aan die vereiste standarde om hul graad te slaag nie. In samewerking met ander dissiplines en die Onderwysdepartement is 'n privaatskool tot stand gebring wat leerders met

leergestremdheid in die sekondêre skoolfase akkommodeer. Bepaalde seleksiekriteria het gegeld (en geld nog steeds) vir toelating (sien Hoofstuk 4). Sodoende poog die navorser om 'n redelik homogene groep leerders in die onderrigsituasie te hê.

Hierdie leerders word dus ge-ekskluseer, wat lynreg teen die huidige beleid van Inklusiewe Onderwys is (Departement van Onderwys, 2001). Die realiteit is egter dat daar, totdat die implementering van die beleid vir inklusie in skole effektief en suksesvol verloop, steeds geen alternatief as eksklusie is vir leerders met leergestremdheid, wat nie aan die slaagvereistes per graadvlak in die hoofstroom skole voldoen nie. Hierdie privaatskool vir leerders met leergestremdheid het gedien as die gemanipuleerde data-konteks vir die navorsing.

Die beginsels onderliggend aan die manipulasie is by uitstek gegrond op optimaal gestruktureerde leerondersteuning aan leerders met leergestremdheid. Die gestruktureerdheid van die leerondersteuning sluit onder andere 'n skoolpopulasie in van 100 leerders met 'n maksimum van 13 leerders per graadklas. Die uitgangspunt is dus geïndividualiseerde onderrig, waar daar gepoog word om binne 'n kleiner klasopset elke leerder na sy/haar behoeftes te ondersteun. Die akademiese vakinhoud word ook, in teenstelling met die vakmetodieke in hoofstroom onderwys, op 'n bepaald gestruktureerde wyse saamgevat en aangebied. 'n Verdere aanpassing is gemaak ten aansien van klaskamerorganisasie (gestruktureerde geïndividualiseerde posisionering van leerders ten opsigte van die swart bord en vanwaar klassikale onderrig plaasvind). Die aantal periodes per dag, lengte van periodes, breuke asook wyse van lesaanbieding word volgens 'n begroot gestruktureerde metodiek aangebied.

Uiteraard ontstaan die vraag by manipulasie van 'n konteks, of die geldigheid en vertroubaarheid van die navorsingsresultate gewaarborg kan word, asook of die bevindings enigszins breër segwaarde sal hê as binne die besondere konteks. Hierdie vrae sal in 3.8 bespreek word.

3.3.3 SELEKSIE VAN DEELNEMERS

Die privaatskool as gemanipuleerde data-konteks was met al sy leerders, ouers en onderwysers as geheel beskikbaar vir die navorsing (sien etiese verklaring). Aangesien leerders tot die skool toegelaat is op grond van bepaalde seleksiekriteria en hulle ten aansien van sekere manifestasies van leerbehoefte redelik homogeen gegroepeer is, is daar in die data-insameling en -benutting van gerieflikheidsseleksies gebruik gemaak.

Tydens die beskrywing en analisering van die data (4 leerders se assesserings-inligting aan die hand van die seleksiekriteria en observasie en analise van die klaswerk, skrifte en toetse, van die graad 8-leerders), sal die seleksiekriteria en die samestelling van elke deelnemergroep beskryf en gemotiveer word.

3.4 DATA-INSAMELING

3.4.1 INLEIDING

Die studie omvat die bestudering van 'n verskeidenheid empiriese gegewens. 'n Multimetode-werkswyse is gevolg om prosesmatig per relevante eksemplaar, data kwalitatief te versamel en analiseer, en vervolgens te trianguleer vir verrykte insig. Silverman (2005:110) waarsku teen die gebruik van navorsingsmetodes as blote tegnieke. Hy is van mening dat navorsingsmetodes 'n bepaalde betekenis aanneem, in ooreenstemming met die navorsingsbenadering en navorsingsontwerp waarbinne dit gebruik word.

Daar kan uiteraard gevra word waarom hierdie studie veelvuldige metodes van data-insameling gebruik het. Een rede daarvoor is die navorsingsvrae van die studie per se. Behalwe vir 'n ondersoek na die aard van die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid wil die navorser antwoorde hê rakende die implikasies daarvan vir die inklusiewe klaskamer en die leerondersteuning wat optimaal kan bydra tot die

leerproses. Tweedens, is veelvuldige metodes en data-bronne gebruik sodat oor-en-weer bevestiging en verkenning van bevindings kon plaasvind en dit 'n mate van metodologiese triangulasie tot gevolg kon hê. Sodoende het die navorser gepoog om die vertroubaarheid van die studie te verhoog.

Die data-insameling sal in **twee fases** geskied. Die analise van die assesserings-inligting van vier leerders wat toelating tot die skool verkry het, vind as **eerste fase** van die studie, retrospektief plaas. Die assesserings-inligting is 'n samevatting van al die inligting wat tydens 'n ortodidaktiese assessering verkry word, naamlik: inligting verkry vanuit gesprekvoering met die ouers/ouer, formele toetsing en verslae van vroeëre terapeutiese assesserings en intervensie. Deur hierdie analise wil die navorser probeer bepaal in watter mate leerbehoefte rakende die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid, wat nie die mas kon opkom in die hoofstroom klaskamer nie, eintlik gemanifesteer het tydens hul assessering vir toelating tot die skool, ofskoon dit nie as sodanig geïdentifiseer was nie. Die studie het dus as eerste fase begin met die benutting van reeds bestaande data deur middel van dokument-analise. Die data poel het bestaan uit assesseringsdokumentasie van alle leerders met leergestremdheid wat gedurende 'n tydperk van 4 jaar toegelaat is tot die privaatskool. Twee vlakke van data seleksie is uitgevoer: 'n seleksie van leerders en 'n seleksie van relevante assesserings-inligting.

Die **tweede fase** van die studie het vertrek vanuit 'n etnografiese ontwerp met deelnemer observasies en 'n analise van die leerders se klaswerk (skrifte en toetse), wat plaasgevind het tydens veldwerk in die gemanipuleerde leeromgewing, as gekose data-insamelingsprosedure om meer helderheid te kry oor die aard van die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid in die privaatskool. Die waarneembare patrone van gedrag van die leerders met leergestremdheid in 'n klas in die privaatskool is by wyse van observasie voortdurend ondersoek met die doel om leerondersteuning te bied.

Daar is van 'n aksie-georiënteerde intervensie benadering gebruik gemaak om vanuit 'n sistemiese perspektief leerondersteuning te bied ten aansien

van die leerbehoefte wat tydens observasie geïdentifiseer is. **Aksie-navorsing** is dus as ontwerp binne die etnografiese bestudering van die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid benut.

3.4.2 LITERATUURSTUDIE

Die navorsingsproses het begin met 'n soeke binne die literatuur vir antwoorde op die vele vrae wat vanuit die praktyk (met betrekking tot 'n gemanipuleerde konteks van leerondersteuning vir leerders met leergestremdheid) na vore gekom het. Hierdie soeke het later verfyn, nadat die navorsingsvraag geformuleer is.

Die doel met die literatuurstudie was om die navoringsterrein begrond te betree. Die literatuurstudie het nie slegs die teoretiese raamwerk vir die studie gevorm nie, maar het ook vir die navorser teoretiese riglyne vir die metodologiese oorwegings verskaf.

3.4.3 ONDERHOUDVOERING

*“Perhaps, we all live in what might be called an **interview society** in which interviews seem central to making sense of our lives” (Silverman, 2005: 111).*

Onderhoude was benut as deel van die opname-gesprekvoering met die ouers tydens die assessering vir toelating tot die gemanipuleerde konteks vir leerondersteuning. Die doel van hierdie onderhoude was om die geskiedenis van die leerders te kry in terme van ontwikkeling (kognitiewe-, neurologiese-, fisiese- en emosionele dimensies). Onderhoude is ook as data-insameling benut tydens oueraande, waar die vordering van die leerders individueel met hul ouers bespreek is. Die onderhoude met die onderwysers het in 'n mate die vorm van fokusgroepbesprekings aangeneem, tydens die onderwysers-vergaderings in die aksie-navorsing.

Daar is voortdurend tydens die onderhoudvoering met die ouers seker gemaak dat daar sterk gefokus was op die ervarings van die ouers met betrekking tot hul kind se leergestremdheid en funksionering in die privaatskool. Tydens die onderwysersvergaderings in die aksie-navorsing was die fokus sterk gerig op (a) blootlegging van die probleem: die navorser moes binne die gesprekvoering die leiding neem, deur middel van gefokusde vrae om die werklike aard van die probleem oop te dek, (b) generering van aksies, op so 'n wyse dat 'n objektiewe beeld van behoeftes gebied sou word, wat in elke klaskamer segwaarde sou hê en (c) 'n subjektiewe-binne-'n-objektiewe ervaring van die onderwysers om as riglyn te dien, waarteen die geïmplementeerde aksies geëvalueer kon word.

Daar was voortdurend tydens die onderhoude notas geneem, asook gesprekke was verbatim genoteer. Hierdie verbatim noterings en reaksies is tydens die analise van die data benut.

3.4.4 DEELNEMENDE OBSERVASIE

Die navorsing het in 'n groot mate berus op die observasie van die organisasie-vaardighede van leerders met leergestremdheid. Alhoewel observasie as metode nie deur kwantitatiewe navorsers beskou word as 'n betroubare metode nie, aangesien verskillende observeerders, volgens hulle, die observasies verskillend kan aanteken, is observasie-navorsing reeds 'n fundamentele metode binne kwalitatiewe navorsing vanaf 1922 (Silverman, 2005:111).

Knight (2002:56) meld dat: "*Observation is a mainstay of ethnographic research...*" Hy beklemtoon egter die ongestruktureerdheid van die data wat tydens observasies gemaak word. Denzin en Lincoln (De Vos, 2002:285) stel voor dat, wanneer deelnemer - observasie as metode benut word, 'n gestandaardiseerde prosedure gevolg moet word. Dit maksimaliseer die effektiwiteit van die navorser se observasies, minimaliseer bevooroordeeldheid van die navorser en bied ruim

geleentheid vir verifikasie. Henning (2004: 86) merk egter tereg op dat, ten spyte van 'n gestruktureerde en gestandaardiseerde prosedure, observasie-notas nooit volledig is nie en raai aan dat die veldwerker (navorsers) se veldnotas dadelik, tydens observasie, aangevul moet word met die ervaringe wat die navorsers persoonlik gehad het tydens die observasies. Sy noem die persoonlike ervaringe, “*soft notes*” en die veldnotas die “*hard notes*”.

Observasie het plaasgevind van leerders in die graad 8- groep . Dit het oor 'n tydperk van een jaar periodiek plaasgevind, totdat die navorsers van mening was dat die data wat ingesamel is versadiging bereik het. Daar was besluit op graad 8- leerders, aangesien die nuwe innames in die skool grootliks in daardie graad plaasvind. Vanaf graad 9 is die meerderheid leerders reeds langer as 'n jaar in die skool en het die leerondersteuning wat gebied word, reeds 'n impak op hul leeruitkomst, met die gevolg dat die verskille in organisasie-vaardighede minder waarneembaar word.

Daar was slegs een graad 8-groep. Hierdie groep het aanvanklik uit slegs 5 leerders bestaan tot na die tweede kwartaal van die jaar waarin die studie onderneem is, en daarna is die groep stelselmatig vermeerder na 10 leerders. Al die leerders is, met die ouers se toestemming (sien 3.7 – Etiese oorwegings), by die observasie-studie betrek. Die navorsers het tydens verskillende periodes (vir verskillende vakke en met verskillende onderwysers) die groep besoek en observasie-aantekeninge gemaak. Die navorsingsvraag het voortdurend die observasies van die navorsers gerig. Die observasie-aantekeninge het bestaan uit verbatim notering van leerders se opmerkings en response tydens die les, onderwysers se verbatim reaksies op die response en opmerkings van die leerders, beskrywing van leerder-gedrag wat verband gehou het met suksesvolle en onsuksesvolle organisasie-vaardighede, beskrywings van hul response en verbatim reaksies op die onderwyser se maatreëls om hul organisasie behoeftes te ondersteun.

Integraal tot deelnemer-observasie was analise van die leerders se klaswerk in die vorm van boeke, toetse- en eksamenvraestelle.

Wat van hierdie studie aksie-navorsing maak, is die maatreëls per se wat ingestel is, met observasie en opvolging oor die ervaring en effek van die maatreëls. Daar is dan uit verskillende perspektiewe 'n analise gemaak deur middel van besprekings, teoretiese-navorsing, oorweging van akkommodasies, instelling- en verstelling van strategieë, om sodoende te probeer bepaal wat werk en wat nie, en waarom. Die doel met hierdie wyse van aksie-navorsing deur middel van observasie was ten doel spesifiek as verdieping van die verklarende insig met betrekking tot die organisasievaardighede van leerders met leergestremdheid in die sekondêre skoolfase.

3.4.5 DOKUMENT-ANALISE

Volgens Atkinson en Coffey (2004: 73) is dokumente waardevolle bronne van data vir onder andere navorsing in die opvoedkundige veld. Hulle is egter van mening dat dokumentêre realiteit nie bestaan uit bloot 'n beskrywing van die sosiale wêreld wat direk as bewys kan dien nie. Dit is belangrik om te onthou dat dokumente hul eie realiteit konstrueer. Dit is dus belangrik om dokumente as tekste te benader. Atkinson en Coffey (2004: 74) beveel aan dat daar nie 'n soeke na waarhede binne dokumente uitgevoer moet word nie, maar eerder 'n soeke na die betekenis van die vorm en funksie van die dokumente en hul toepassingswaarde binne die navorsingsvraag. Hierby moet gevoeg word dat dit vir hierdie studie belangrik is om die konteks van elke dokument by te haal, omdat die sistemiese verband daarvan met die ontwikkelingsfaktor binne die verloop van die intervensie dikwels kan bydra tot verklaring van besondere kenmerke van die teks. Daarom is die metodologie van die dokument-analise wat in die eerste fase van die studie plaasgevind, **metodologies uitsonderlik**, aangesien dit op 'n selektiewe en oorsigtelike basis geskied het.

Tydens die eerste fase van die studie is vier leerders se assesserings-inligting bestudeer. Hierdie assesserings-inligting het ingesluit 'n volledige

assessering aan die hand van bepaalde seleksiekriteria, die leerders se skoolrapporte, asook assesseringsverslae (waaronder arbeidsterapeuties-, sielkundig, pediatries, neurologies en spraakterapeuties) vanuit ander dissiplines wat gegeld het vir toelating tot die skool.

3.5 DATA-ANALISE

Data-analise binne kwalitatiewe navorsing is, volgens Brown en Dowling (Du Toit, 2004:147), 'n dialogiese proses waar daar voortdurend beweeg word tussen die empiriese en teoretiese velde. Die teoretiese raamwerk, soos in hoofstuk 2 uiteengesit, het die navorsingsprobleem belig en bied sodoende vir die navorser ingeligte toegang tot die empiriese veld. Die metodologiese raamwerk het logies hieruit voortgevloei.

Die data verkry deur middel van die verskillende data-insamelingsmetodes is vanuit die verskillende bronne getrianguleer. Fielding en Fielding (Silverman, 2005: 121) se grondreëls vir die doeltreffende gebruik van triangulasie het gegeld: begin altyd vanuit 'n teoretiese perspektief en kies metodes en data wat vir die navorser verslag sal bied van die struktuur en betekenis van die bepaalde perspektief. Volgens Hardy en Bryman (2004: 642) is triangulasie 'n wyse waarop verskeie fasette van die komplekse fenomeen bestudeer kan word. Vertroue in die bevindinge sal bereik word wanneer die onderskeie data bronne dieselfde of verwante uitkomstes sal toon.

Die interpretasie van die kwantitatiewe data (uitkoms van Intelligensie toetse) is kwalitatief geanaliseer saam met die ander kwalitatiewe data, naamlik dit wat versamel is uit die bestudering van die assesserings-inligting, observasies, onderhouds, en analise van die leerders se klaswerk. *Inferensiële* statistiese metodes is egter nie gebruik nie, aangesien veralgemening nie die doel was nie en die deelnemers met behulp van gerieflikheidssteekproewe geselekteer is. Ten aansien van veralgemeenbaarheid stel Hendricks (2006: 5) dit egter dat die uitkoms van

kwalitatiewe navorsing toepassingswaarde het op enige situasie met dieselfde konteks. Sy meld verder:

“...applicability of results in qualitative studies can be increased when detailed descriptions of setting, participant, and context are provided.”

Aangesien hierdie studie binne ‘n gemanipuleerde konteks plaasgevind het, is dit nodig om die toepassingswaarde van die uitkoms van die analise kortliks te beredeneer. Daar is met leergestremdheid sprake van verskeie kontekste, onder andere die gesin, die skool, die klas, asook die individu betrokke by die leertaak en huiswerktaak. Al verskil die hoofstroomkonteks so radikaal van die privaatskool, met sy besondere intervensiestrategieë, is die navorsers van mening dat die sistemiese krag ten aansien van leerondersteuning in die algemeen so sterk is, dat ‘n leerondersteuningsbenadering soos dié in die privaatskool sou kon oorfloei na die hoofstroom. Dit bied dus moontlik gronde vir aanspraak op toepassingsmoontlikhede. ‘n Verdere beredenering sou kon wees dat leergestremdheid per se ‘n eie besondere konteks skep, of meer spesifiek dan die aard van die organisasie-vaardighede van die leerder met leergestremdheid. ‘n Besondere konteks wat sistemies ‘n besondere wyse van leerondersteuning verg. Die studie behoort insigte met betrekking tot dié twee onderskeie beredenerings te kan bied.

Hendricks (2006: 134) beveel aan dat alle data eers na teksvorm verander word, om sodoende die analiseringsproses te vergemaklik. In hierdie studie was die assesseringsinligting en dokumente wat deur die ouers aan die navorsers voorsien is, notering van die onderhoudvoering met die ouers, en die deelnemende-observasies, asook die leerders se skooltekste wat bestudeer was, reeds in teksvorm.

Die volgende stap in die analiseringsproses was die vind van gemeenskaplike temas. Hendricks (2006: 134) noem die vind van gemeenskaplike temas **tematiese analise**. Verskeie kwalitatiewe teoretici verduidelik dat temas vanuit die data “voortgebring” word. Shank (Hendricks:2006: 134) se siening is egter anders:

“...themes do not really emerge from data. What emerges, after much hard work and creative thought, is an awareness in the mind of the researcher that there are patterns of order that seem to cut across various aspects of the data. When these patterns become organized, (sic) and when they characterize different segments of data, then we can call them “themes”.

In die eerste fase van die studie is daar bepaald gesoek na ooreenkomste binne die data van die leerders wat bestudeer was. Leerbehoefte is as temas gegroepeer vanuit 'n bepaalde raamwerk van selektiewe bestudering van die dokumente tot die navorsers se beskikking. Tydens die tweede fase van die studie is analise gemaak van die onderskeie data wat ingesamel is (observasies, skoolwerk van die graad 8-leerders in die vorm van skrifte, toetse en eksamens en onderhoude met die ouers en die onderwysers). Die analise van die twee fases van die studie sal in besonderhede in hoofstuk vier en vyf bespreek word.

3.6 ETIESE OORWEGINGS

Etiese kwessies tree na vore sodra daar interaksie met ander mense is. Mouton (2001:15) stel dit tereg: *“The scientist has the right to the search for truth, but not at the expense of the rights of other individuals in society.”* Alhoewel daar volgens Ryan (2004: 231) geen internasionale ooreenstemming ten aansien van regulasies vir etiese standaarde in navorsing is nie, is daar drie standaard etiese beginsels wat deel vorm van enige navorsing: toestemming, vertroulikheid en vertroue.

Ten aansien van toestemming moet die deelnemers weet dat hul deel vorm van navorsing, hulle het die reg om insae in die aard van die navorsing te hê en hulle het die reg om ter enige tyd van die navorsing te onttrek. Ryan (2004: 231) noem dit ingeligte besluitneming. Tydens registrasie en toelating in die gemanipuleerde konteks van leerondersteuning, is die ouers (die leerders is minderjarig) ingelig oor die feit dat hulle behoeftes ten aansien van hul kinders die ontstaan van die skool tot gevolg gehad het en veral dat die leerders voortdurend in 'n proses van navorsing betrek sou

wees. Die ouers van die leerders met leergestremdheid se toestemming is versoek vir hul kinders se deelname aan die navorsing, asook vir die gebruik van alle dokumente (bv. vorige terapeutiese verslae) wat die ouers aan die navorser gegee het tydens die aanvanklike assessering. Tydens registrasie vir toelating tot die leerondersteuningskonteks, het hul dus toestemming gegee al dan nie tot deelname aan die navorsing (sien Bylaag, A). Daar is egter benadruk dat ouers hul kind op enige gegewe oomblik uit die studie mag onttrek, sonder dat die leerder se toelating tot die gemanipuleerde konteks van leerondersteuning beïnvloed sou word. Die leerder sou steeds die voordeel van die klassikale leerondersteuning kon geniet.

Soos wat die navorser tydens die studie aanpassings in die klassikale leerondersteuning gemaak het, is die leerders ingelig oor die doel daarmee. Soos die data-analise sal wys, is die leerders se opmerkings ten aansien van die leerondersteuning ook genoteer en verwerk.

Ten aansien van vertroulikheid is die navorser uiteraard verplig om die deelnemers se identiteit te beskerm. Hierdie belofte is aan die ouers van die leerders met leergestremdheid gemaak tydens toelating tot die privaatskool. Die onderneming is nie net geldig ten aansien van inligting wat vanuit observasies en onderhoude verkry is nie, maar ook ten aansien van alle dokumente (rapporte, verslae en terapeutiese assesserings- en vorderingsverslae) wat die ouers vertroulik aan die navorser voorsien het. Ten spyte van die toestemming verkry vanaf die ouers om die leerders se terapeutiese assesserings- en vorderingsverslae te bestudeer, is die navorser ten volle bewus van haar professioneel etiese verantwoordelikheid ten aansien van die vertroulike hantering daarvan en sal dit só hanteer word.

Daar is van 'n numeriese sisteem (Leerder 1 – Leerder 4) gebruik gemaak tydens die verwerking van die assesserings-inligting, skuilname vir die verwerking van die inligting verkry vanuit observasies word anoniem voorgehou. Ook die identiteit van die gemanipuleerde konteks van

leerondersteuning (skool) word, ter wille van konfidensialiteit, beskerm. Dit sal slegs as “privaatskool” bekend staan.

Vertroue verwys, volgens Ryan (2004: 233), na die verhouding tussen die navorser en die deelnemers. Die ontstaan van die gemanipuleerde konteks van leerondersteuning is in 'n groot mate gegrond op moedeloosheid van ouers wie se kinders (met leergestremdheid) in die sekondêre skoolfase (graad 8-12) nie die mas opkom nie, dus nie slaag nie. Empatiese begrip vir hierdie moedeloosheid skep reeds 'n gedeelde gemeenskaplikheid en die deel van persoonlike inligting ten aansien van hul jarelange pogings om hul kinders optimaal te ondersteun, is die natuurlike grondslag vir 'n verhouding wat vertroue as basis kan hê.

Die leerders is nooit in die navorsing verobjektiveer nie en is met volle persoonswaardigheid as deelnemers aan die projek gerespekteer. Die leergestremdheid is benader as 'n faktor wat in die hande van 'n skool 'n leerversperring kan word, dus primêr as opgaaf aan die skoolomgewing en ander sub-sisteme, om te akkommodeer.

3.7 KWALITEIT BINNE DIE STUDIE: GELDIGHEID, VERTROUBAARHEID EN VERALGEMEENBAARHEID

Binne enige kwalitatiewe navorsingstudie word die kwaliteit daarvan altyd bevraag. Hoe geldig is die bevindinge van die studie? Aan die hand van watter kriteria kan dit gemeet word? Hoe oordraagbaar is hierdie bevindinge na 'n soortgelyke situasie en gevolglik hoe veralgemeenbaar is die bevindinge? Hoe kan die navorser seker wees dat die bevindinge herhaal gaan word, indien die studie onderneem word met dieselfde deelnemers in dieselfde konteks? Hoe kan daar met sekerheid gesê word dat die bevindinge reflekerend van die deelnemers en die ondersoek opsigself is en nie 'n skepping van die navorser se eie bevooroordeeldheid is nie?

Deur die navorsingsituasie volledig te beskryf, streng afgrensing en beskrywing van die deelnemers en 'n deursigtige werkswyse het die navorser gepoog om die studie se vertroubaarheid te verseker. Lewenswerklike voorbeelde van die uitkoms van die leerders in die studie se leerhandelinge, is as bylaes aangeheg vir verifikasie.

Daar is gepoog om deur middel van veelvuldige metodes van data-insameling, asook verskeie data-insamelingsbronne 'n oor-en-weer bevestiging van elk te kon maak, sodat dit 'n mate van metodologiese triangulasie tot gevolg kon hê. Sodoende het die navorser gepoog om die vertroubaarheid van die studie te verhoog. Ook het teoretiese triangulasie plaasgevind deurdat die navorsingsvraagstuk vanuit verskillende raamwerke soos bespreek in hoofstuk twee, bestudeer was.

Daar kan bepaald gevra word hoe daar met sekerheid gesê kan word dat die bevindinge reflekerend is van die deelnemers en die navorser opsigself, en nie 'n skepping van die navorser se bevooroordeeldheid of partydigheid nie. Lincoln en Guba (1985: 290) verwys na hierdie vrae as bevestiging van die "waarheid".

In 'n poging om die navorsingshandelinge in die studie voortdurend aan kwaliteitsvereistes te meet, het die navorser 'n reflekerende benadering gevolg. Dwarsdeur die data-insamelings- sowel as die data-verwerkingsproses is die navorser se reflekerende gedagtes as 'n samevatting aangebied. Schon (Scott, Brown Lunt & Thorne, 2004: 57) maak melding van 'n "refleksie op refleksie-in-aksie" as werkswyse:

"The direction for the reflective process can be from practice to articulation to meta-theorizing about that reflection or about the activity or about the consequences of that activity; or it can take a different direction so that the original spur for the subsequent reflection comes from outside the practice setting and is then imported into it, subsequently influencing it".

Aangesien die navorser die enigste ondersoeker en dus die primêre instrument vir die versameling en analisering van data was, sal die data só

aangebied word dat die leser voortdurend die denkrigting van die navorser se navorsingshandeling sal kan volg.

3.8 SLOTOPMERKING

In hierdie hoofstuk is die metodologie wat in die studie gebruik was, uiteengesit. Vervolgens sal die eerste fase van die navorsing se data en bevindings in hoofstuk vier aangebied word.